

KSUC-O-030

การพัฒนานวัตกรรมการสอนสังคมศึกษาตามแนวการสอนแบบพุทธวิธีในศตวรรษที่ 21

สมควร นามสีฐาน* วิทยา ทองดี และ รัชณี จรุงศิริวัฒน์

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

*Corresponding author: som_1205@hotmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนานวัตกรรมการสอนสังคมศึกษา ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การสอนสังคมศึกษามีสาระความรู้ที่เป็นพื้นฐานของสังคม ได้แก่ สาระวิชาศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สาระวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระวิชาเศรษฐศาสตร์ สาระวิชาภูมิศาสตร์ และสาระวิชาประวัติศาสตร์ การจัดกระบวนการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงต้องทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งอาจจะเป็นความคิด แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่างๆ โดยใช้หลักแนวทางการสอนแนวพุทธประยุกต์ให้เกิดนวัตกรรมใหม่ร่วมกัน ซึ่งคุณลักษณะนวัตกรรมทางการเรียนการสอนจะต้องเป็นสิ่งที่ใหม่เกี่ยวกับการสอน เป็นสิ่งที่ใหม่บางส่วน เป็นสิ่งที่ยังอยู่ในกระบวนการทดลอง สิ่งใหม่ที่นำมาปรับปรุงใหม่ทดลองใช้และเผยแพร่ นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสอน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มีหลักการ คือ การระบุปัญหาการกำหนดจุดมุ่งหมาย การศึกษาข้อจำกัดต่างๆ การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม การทดลองใช้ การเผยแพร่ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การสอนตามแนวทางพุทธวิธี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่นำไปใช้กันอย่างแพร่หลายในศตวรรษที่ 21 นี้ ประกอบด้วย 9 วิธี ได้แก่ 1) วิธีสอนแบบอุปมาอุปไมย 2) วิธีสอนแบบปุจฉา วิสัชนา 3) วิธีสอนแบบธรรมสภาจักฉา 4) วิธีสอนแบบอริยสัจ 4 5) วิธีสอนแบบสืบสวน 6) วิธีสอนแบบไตรสิกขา 7) วิธีสอนแบบเบญจขันธ์ 8) วิธีสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ และ 9) วิธีสอนตามหลักพุทธสูติ ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนแบบพุทธวิธี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในแต่ละรูปแบบตามบริบทและสถานการณ์ของผู้เรียน

คำสำคัญ: การพัฒนานวัตกรรม การสอนสังคมศึกษา การสอนแบบพุทธวิธี ศตวรรษที่ 21